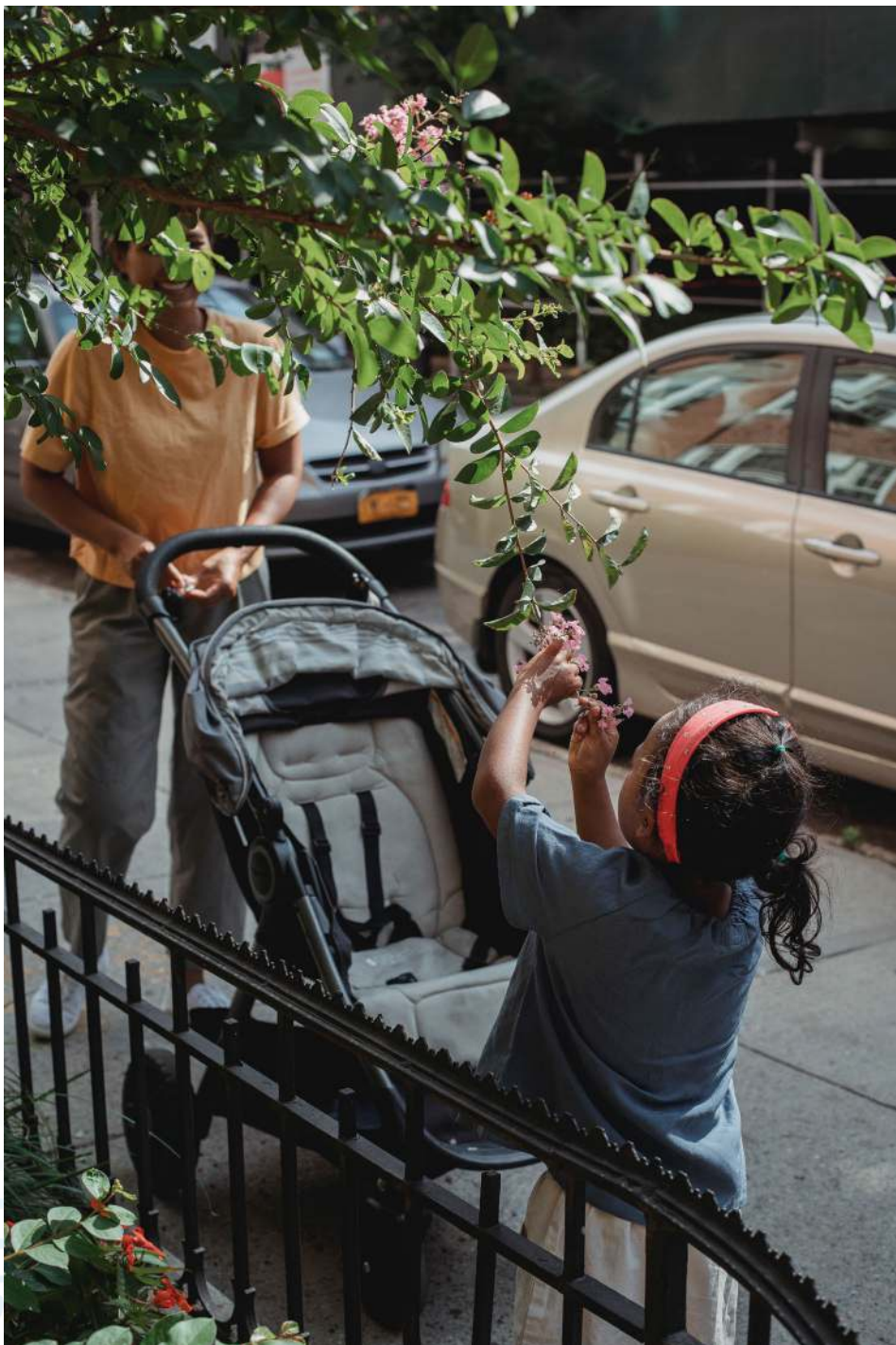

VERKSAMHETSPLAN 2022

Innehåll

Inledning.....	3
Medlemmar	3
Utsläpp, mätningar och modeller.....	4
Årsmöte	4
Styrelse	4
Presidium.....	4
Beredningsgrupp	4
Kansliet	5
Ekonomi och budget.....	5
Kontaktombud.....	5
Sammanträdestider år 2022.....	6
Medlemskontakter	7
Kontaktombudsträff	7
Luftvårdsdag 2022.....	7
Nya medlemmar	7
Kommunikation	8
Informationsinsatser	8
Samarbete med andra miljöövervakningsförbund	8
Hemsidor	9
Studiebesök	9
Verksamhet	10
Basprogram	10
Tilläggsprogram.....	13

Inledning

Förbundet har bildats för att bidra till en förbättrad luftkvalitet inom dess geografiska utbredning. Det förutsätter att de åtgärder som vidtas för att uppnå förbättrad luftkvalitet vilar på en faktabaserad grund.

Förbundet ska så långt som möjligt, till skälig kostnad, tillhandahålla underlag till sina medlemmar samt andra aktörer som påverkar luftens kvalitet samt att med information påverka olika aktörer i en positiv riktning.

Östra Sveriges Luftvårdsförbund övervakar luftens kvalitet och kan beräkna miljökonsekvenser av nya vägar, industrietableringar och ny bebyggelse.

Genom samverkan i Luftvårdsförbundet kan de sex länens kommuner, landsting och andra aktörer skapa sig en bra bild av luftens kvalitet. Det är inte praktiskt eller ekonomiskt möjligt för varje kommun att hålla sig med den kompetens eller ha de resurser som fordras för att bygga upp en egen organisation som mäter, övervakar och beräknar luftens kvalitet och exponering. Östra Sveriges Luftvårdsförbund samlar krafterna för en effektiv övervakning av luftkvaliteten i Södermanlands, Stockholm, Uppsala och Gävleborgs län.

Medlemmar

Bollnäs	Ockelbo	Region Stockholm,
Botkyrka	Oxelösund	Arbets- och miljömedicin
Danderyd	Salem	
Ekerö	Solna	Region Stockholm,
Enköping	Sandviken	Tillväxt- och
Eskilstuna	Sigtuna	regionplaneförvaltningen
Finspång	Sollentuna	
Flen	Stockholm	Region Uppsala
Gnesta	Strängnäs	
Gävle	Sundbyberg	Region Gotland
Haninge	Söderhamn	
Hofors	Söderköping	Trafikverket, Region
Huddinge	Södertälje	Stockholm
Hudiksvall	Tierp	
Håbo	Trosa	ACES, Department of applied
Järfälla	Tyresö	environmental studies,
Katrineholm	Täby	Stockholms Universitet
Kinda	Upplands Väsby	
Knivsta	Upplands-Bro	IMM -Institutet för
Lidingö	Uppsala	miljömedicin, Karolinska I.
Linköping	Vadstena	
Ljusdal	Vallentuna	Söderenergi AB
Mjölby	Valdemarsvik	
Motala	Vaxholm	Korsnäs AB
Nacka	Vingåker	
Norrköping	Värmdö	
Norrtälje	Ydre	
Nykvarn	Åtvidaberg	
Nyköping	Älvkarleby	
Nynäshamn	Österåker	

Utsläpp, mätningar och modeller

Det konkreta arbetet med luftvård och övervakning av luftens kvalitet består huvudsakligen av tre Systemverktyg:

- inventeringar av utsläppskällor
- mätningar av luftkvalitet och meteorologi
- modeller för spridning av luftföroreningar

Kartläggningen av utsläpp av luftföroreningar och insamlandet av informationen i utsläppsdata-baser är grunden i arbetet. Ju mer detaljerad och omfattande information som finns om källorna och deras utsläpp, desto bättre och mer riktat kan olika åtgärder prioriteras och genomföras. Att kontinuerligt mäta meteorologi och halter av föroreningar ger en bild av spridningsförhållanden och luftens status och kvalitet. Det är också viktigt att kontinuerligt mäta import av luftburna föroreningar till regionen för att veta hur lokala utsläpp samverkar med nationella och internationella föroreningar. Med meteorologi och utsläpp som indata till olika modeller kan spridningen av olika luftföroreningar beräknas och i nästa led i exponeringen för människor och miljö. Även effekter av olika åtgärder kan utvärderas och följas upp.

Årsmöte

Årsmötet sammanträder 1 gång/år före april månads utgång. Extra årsmöte kan sammankallas av styrelsen om behov föreligger.

Årsmötet 2022 kommer att hållas 29 april kl. 13.00 vid vid Storsthlm.

Kansliet ansvarar för att kallelse och handlingar utsänds i tid och i enlighet med stadgarna till medlemmarnas valda årsmötesombud samt till styrelse och beredningsgrupp.

Vid årsmötet hålls ett föredrag av inbjuden föreläsare. <https://oslvf.se/arsmote/>

Styrelse

För år 2022 planeras fyra ordinarie styrelsemöten, två under våren och två under hösten. Extra styrelsemöten kan läggas in vid behov.

Kansliet ansvarar för utskick av kallelse och dagordning till förbundets styrelsemöten samt mötesprotokoll.

<http://www.oslvf.se/verksamhet/styrelse/>

Presidium

Presidiet (ordförande, vice ordförande och förbundssekreterare) träffas c:a en vecka före varje styrelsemöte samt efter behov.

Kansliet ansvarar för utskick av kallelse och dagordning till förbundets presidiummöten.

Beredningsgrupp

Beredningsgruppens håller möten cirka tre veckor före förbundets styrelsemöten samt därutöver efter behov under året. Gruppens funktion är att bereda ärenden inför styrelsens möten samt att vara idégenerator till förbundets verksamhet.

Kansliet ansvarar för utskick av kallelse och dagordning till förbundets beredningsgruppsmöten samt protokoll.

www.oslvf.se/verksamhet/beredningsgrupp

Kansliet

Förbundets har sitt kansli på Södermalmsallén 36 i Stockholm, i StorSTHLM) lokaler, och bemannas av en, fr.o.m januari 2022, heltidsanställd förbundssekreterare. Tillsvidareavtal finns mellan förbundet och Storsthlm om kontorsrum samt grundläggande kanslifunktioner som ekonomi, posthantering, telefoni, arkivering och sammanträdeslokaler mm.

Kansliets förbundssekreterare ansvarar för förbundets löpande arbete såsom budgetarbete, upphandlingar, förbundsstämma, styrelse, deltagande i beredningsgrupp, medlemskontakter, att anordna seminarier, skriva fram beslutsunderlag och bevaka avtal. Kansliet tar i samarbete med beredningsgruppen även fram verksamhetsplan, verksamhetsberättelse, handlingsplan, nyhetsbrev, mm.

Ekonomi och budget

Ekonomi administreras av Storsthlm. Ansvar för budgetarbetet har förbundets kansli.

Kontaktombud

Förbundets har minst ett kontaktombud hos varje medlemsorganisation. Som förbundets kontaktombud ansvarar man för uppdateringar av förbundets emissionsdatabas, samt att inom den egna organisationen föra vidare information om förbundets verksamhet och aktuella luftvårdsfrågor. Kontaktombuden lyfter även medlemsorganisationernas behov och önskemål på förbundets verksamhet.

Under år 2022 ska planering göras för att hålla två möten med kontaktombuden. Mötena är digitala och ska vara relevanta för olika geografiska områden. Programmet består av inbjudna gästföreläsare i utbildningssyfte presenterar aktuella luftvårdsfrågor, informerar om pågående verksamhet inom förbundet, och lämnar utrymme för diskussioner kring för medlemmarna angelägna luftvårdsfrågor.

Till kontaktombudsmöten kallas även styrelse och beredningsgrupp. Kansliet ansvarar för kontaktombudsmötenas program, inbjudan och dokumentation, samt att hålla förteckningen över ombud uppdaterad på bl a förbundets hemsida.

www.oslvf.se/verksamhet/kontaktombud

Sammanträdestider år 2022

Årsmöte

29 april 13.00

Styrelse

11 februari 10.15

1 april 10.15

23 september 10.15

2 december 13.15

Presidiet

28 januari 10.00

18 mars 10.00

9 september 10.00

11 november 10.00

Beredningsgrupp

14 januari 09.30

25 februari 09.30

26 augusti 09.30

21 oktober 09.30

Regional Luftvårdsdag

18 februari 10.00-15.00

Kontaktombudsträff

3 juni

14 oktober

Medlemskontakter

Kansliet kommer att under år 2022 prioritera att genomföra digitala medlemsmöten med möjlighet för diskussion och dialog. Fysiska möten med medlemmar kommer genomföras om omständigheterna kring pandemin så tillåter.

Kontaktombuden hos medlemmarna ska vara väl informerade om förbundet och vad de kan förvänta sig av förbundet. Kansliet tillsammans med SLB-Analys ser till att kunskap finns om hur inmatning i EDB ska göras genom att erbjuda utbildning och manual. Kontaktombuden ska även erbjudas seminarier på relevanta och inspirerande ämnen.

Ett nyhetsbrev kommer att ges ut en gång per halvår med en sammanfattning av aktuella händelser i förbundet och inom luftmiljöövervakningsområdet.

Kontaktombudsträff

År 2022 kommer förbundet ha fokus på att vara en attraktiv seminariearrangör där antalet deltagare och engagemanget ökar. Vi har sett ett bra engagemang och ökande intresse för kontaktombudsträffar och uppgiften blir att bibehålla och även utvecklas ännu mera. Vi vill att kontaktombuden ska ha mycket givande och lärorika möten, där de själva känner att programmet är möjligt att påverka utifrån deras behov och även vara delaktig i de workshops som anordnas på kontaktombudsträffarna. Förbundet kommer att anordna två kontaktombudsträffar. Kontaktombudsträffarna välkomnar förslag på tema från medlemmarna utifrån deras behov.

Ansvar: kansliet och beredningsgruppen

Luftvårdsdag 2022

En regional luftvårdsdag planeras till den 18 februari. Fokus för regionala Luftvårdsdagen kommer att vara åtgärden för bättre luftkvalitet i framtidens expanderande städer. Beredningsgruppen kommer att sträva efter att vara relevant och vara växande aktör inom kunskapshöjning för luftvårdsfrågor. Förbundet ska under denna dag uppmuntra till diskussion och kunskapsutbyte. Kallelse till Luftvårdsdagen skickas till styrelsen, kontaktombud, men även övriga som är intresserade av luftvård inklusive närliggande luftvårdsförbund.

Ansvar: Kansliet och beredningsgruppen

Nya medlemmar

Förbundet fick 2021 många nya medlemmar och kommer ha fortsatt fokus på att lyssna in dem och skapa gemenskap och dialog mellan medlemmar.

Dialog om medlemskap pågår med enskilda aktörer och detta är förbundet positivt inställd till.

Kommunikation

Förbundet med beredningsgruppen som arbetsgrupp kommer att 2022 påbörja att göra sammanställning och var tydlig i sin kommunikation om olika föroreningar och hälsoeffekter av dessa. Arbetet, i form av dialog planeras, påbörjas 2022 och med målsättning att kommunicera i text och grafik under 2023.

Förbundet kommer att se över hur väl medlemmarna känner till varandras arbete och huruvida kunskapsutbyte finns emellan. Att vara ett forum för att skapa nätverk för medlemmarna som kan vara till nytta i arbetet är en viktig sida av förbundets verksamhet. Verktygen för att arbeta med detta är många och ett tänkbart sätt är interna och externa presentationer av såväl styrelseledamöter, beredningsgruppen och kontaktombud.

Ansvar: kansliet och beredningsgruppen

Informationsinsatser

Förbundet kommer att arbeta med att ha efterfrågad information och föreläsningar på sin hemsida. Genom att ha intressant och uppdaterad hemsida önskar vi att nå flera personer och öka kunskapen om frågor som berör luftföroreningar.

Broschyren "Luften vi andas" kommer att distribueras till bibliotek och skolor. Vid dagar som Dagen för frisk luft, instiftad av FN kommer broschyren delas ut som information.

Med anledning av att WHO har ändrat sina riktlinjer för frisk luft och EU gör översyn av direktiven för luftkvalitet har en dialog påbörjats med Stockholms regionens Europakontor för att tillsammans med andra aktörer i Europa synliggör detta. Preliminärt planeras ett gemensamt seminarium på initiativ av förbundet och Stockholmsregionens europakontor strax innan sommaren 2022 och även ett uppföljande seminarium när översynen presenteras.

Förbundet kommer också att arbeta med informationen ifrån våra sociala kanaler är synkroniserade och om möjligt i samarbete med andra aktörer. Detta är önskvärd för att få större räckvidd och i längden även nå flera med vår kunskap.

Några dagar som förbundet kan uppmärksamma är:

6 maj Världsastmadagen

5 juni Världsmiljödagen

7 september Internationell dag för ren luft och blå moln

Samarbete med andra miljöövervakningsförbund

Det är önskvärd att utveckla samarbetet med andra Svenska regionala miljöövervakningsförbund och aktörer för att ha en dialog i övergripande frågor.

Genom att det gemensamma kansliet med Svealands kustvattenvårdsförbund har de två förbunden ett naturligt nära samarbete.

Även under 2022 kommer förbundet medverka vid de möten Naturvårdsverket och t ex SKL (Sveriges Kommuner och Regioner) arrangerar för kommuner och regioner.

Hemsidor

Luftvårdsförbundets hemsida, www.oslvf.se, är medlemmarnas huvudsakliga informationskanal. Mät- och modelldata redovisas på www.slb.nu/lvf. Under året 2022 kommer förbundets hemsida kontinuerlig att uppdateras och arbetas med innehållsmässigt. Det kan handla om inspelade föreläsningar, rapporter och mera tillgänglighet kopplat till handlingar.

Studiebesök

Styrelsens tidigare planerade studiebesök blir svår att arrangera året 2022 pga. att det är valår.

För att planera och förstå andra regioners arbete med luftkvalitetövervakning och även kopplad till arbetssätt för kommunikation med politik och civilbefolkning kan studiebesök för kansliet och beredningsgruppen vara av nytta för förbundet. Särskild kan det vara av nytta för att knyta kontakter och lära av europeiska kollegor och kunna anordna ett eller flera gemensamma seminarier med dem och Stockholmsregionens Europakontor.

Kansliet kommer även undersöka möjligheter att arrangera styrelsemöte på annan ort än i vanliga lokalerna i Stockholm.

Verksamhet

Basprogram

I basprogram ingår mätningar, drift av mätstationer, realtidsrapportering av mätdata via internet, underhåll av mätdatabaser och emissionsdatabaser, kvalitetskontroller av data samt systemadministration (licensavgifter, support, utveckling mm).

Av tabellen nedan framgår vid vilka mätstationer i luftvårdsförbundets system som olika luftföroreningar kommer att mätas. Dessa mätningar fyller en viktig funktion för hela regionen eftersom de bl.a. mäter importen av luftföroreningar till regionen och anger de bakgrundshalter till vilka de lokala haltbidragen adderas.

PM 2,5	PM 0.1	NO ₂	SO ₂	PM10			Sot	O ₃
<i>Urban bakgrund</i>								
Torkel Knutsson ¹	X	X	X	X	X	X	X	X
Norrköping	X	X		X	X			
Visby				X	X			
Uppsala	X	X		X	X			
Kanan (SLB-analys)	X	X						
<i>Regional bakgrund</i>								
Norr Malma ¹	X	X		X	X			X
Norunda -	X	X		X	X	X	X	

¹⁾ även meteorologiska mätningar

Nedan anges de meteorologiska mätstationer som genererar mätdata för modellberäkningar och som ingår i luftvårdsförbundets regionala system.

Meteorologistationer	Mast (m)	Hor. Vind	Vert. vind	Vind-riktning	Abs. Temp	Diff. Temp	Nederbörd	Rel. fukt.	Glob. stråln
Marsta, Uppsala	30	X	X	X	X	X	X	X	X
Norr Malma, Norrtälje	24	X	X	X	X	X	X	X	X
Högdalen, Stockholm	50	X	X	X	X	X	X	X	X
Eskilstuna	10	X	X	X	X	X			X

Nedan anges dessutom lokala mätstationer som november år 2022 drivs av SLB- och som är viktiga referensstationer till luftvårdsförbundets regionala mätprogram.

Lokala och nationella stationer	NOx	NO ₂	PM10	PM2.5	Antal Partiklar	Sot	CO	O ₃
Lokala stationer								
<u>Stockholm</u>								
Hornsgatan O3 fr 2022	X	X	X	X		X		x
Sveavägen	X	X	X		X		X	
S:t Eriksgatan	X	X	X	X				
Folkungagatan	X	X	X					
<u>Trafikverket</u>								
E4, Essingeleden	X	X	X					
E4, Skonertvägen	X	X	X					
<u>Uppsala</u>								
Kungsgatan	X	X	X	X				
<u>Södertälje</u>								
Turingegatan	X	X	X					
Birkakorset			X					
<u>Sollentuna</u>								
E4, Häggvik	X	X	X	X				
Edsberg- Danderydsvägen			X	X				
Sollentunavägen			X	X				
Ekmans väg			X	X				
<u>Botkyrka</u>								
E4, Hägelbyleden	X	X						
<u>Gävle</u>								
Staketgatan Ny stn fr år 2022	X	X	X	X				
Södra Kungsgatan t o m juni 2022	X	X	X					
<u>Solna</u>								
Råsundavägen	X	X	X	X				
<u>Sundbyberg</u>								
Tulegatan	X	X	X	X				
<u>Visby</u>								
Österväg			X	X				
<u>Norrköping</u>								
Kungsgatan	X	X	X	X				
<u>Linköping</u>								
Kungsgatan	X	X	X	X				

*

Samverkan genom regionala och lokala mätprogram medför att antalet mätstationer uppfyller minimikraven om antalet provtagningsplatser som ska finnas inom ett samverkansområde med ca 3 miljoner invånare enligt 12 § NFS 2016:9

Emissionsdatabaser

För verksamhetsområdet finns en emissionsdatabas som omfattar 63 kommuner. SLB-analys har utarbetade rutiner för uppdatering av den regionala emissionsdatabasen.

SLB-analys ansvarar för strukturen och kvaliteten i emissionsdatabasen och uppdaterar alla underordnade databaser innehållande emissionsfaktorer och tidsprofiler. Detta sker rent praktiskt en gång per år men SLB-analys arbetar kontinuerligt med att utvärdera och förbättra emissionsfaktorer. Målsättningen är alltid öka kvaliteten och detaljeringsgraden i emissionsdatabasen.

Kommunernas uppdatering och genomgång av emissionsdatabasen sker från och med år 2022 under våren. Förbundets kontaktombud hos medlemmarna sköter inmatning av emissionsdata. Efter uppdateringsperioden genomför SLB-analys kvalitetskontroller för att säkerställa kvaliteten på de data som lagts in av förbundets medlemmar.

Vid en utökning av förbundet kommer nya emissionsdatabaser byggas upp för varje kommun. Detta är ett omfattande arbete som sker i nära samarbete med de nya kommunerna. Även modellsystemet måste byggas upp med kartor, klimatologier, fysiografi etc.

Modeller

I huvudsak används olika typer av spridningsmodeller i systemet Airviro .

Airviro vindmodell

Luftföroreningar påverkas av olika meteorologiska processer. Vindar transporterar föroreningar, turbulensen blandar och späder dem. Airviro använder en vindfältsmodell baserad på Danard (1977) för att beräkna de vindfält som används av spridningsmodellerna. Airviro's vindmodell genererar ett lokalt anpassat vindfält för hela beräkningsområdet genom att ta hänsyn till variationer i de lokala topografiska förhållandena, friktionseffekter (markens "skrovlighet") och vertikala värmeflöden.

Airviro gaussmodell

Gaussmodellen används för att beräkna halter av föroreningar ovan mark (öppet landskap) eller tak (bebyggelse). Beräkningshöjden är satt till 2 m som standardvärde, men användaren kan specificera andra värden. Spridningen från varje enskild källa beskrivs i modellen med hjälp av en Gaussisk plymmodell.

Airviro OSPM

I tätbebyggda områden beskriver gaussmodellen halter av luftföroreningar i taknivå. För att beräkna halten nere i gaturum kompletteras därför gaussberäkningarna med beräkningar med gaturumsmodeller.

Bebyggelsefaktorn, dvs. om gaturummet är slutet samt dess dimensioner, spelar stor roll för gatuventilationen och därmed för haltnivåerna. Airviro OSPM används för att beräkna luftföroreningshalter och dess fördelning i gaturum både för enkelsidig och dubbelsidig bebyggelse.. Airviro Gauss och Airviro OSPM utgör tillsammans en motsvarighet till SMHI Simair OSPM-modell.

CFD-modeller (CFD=Computational Fluid Dynamics)

CFD-modeller är avancerade modellverktyg som kan användas för att beräkna luftföroreningshalter i

miljöer med komplicerad geometri som t.ex. stadsbebyggelse, vägbroar eller tunnelmynningar. CFD-beräkningar används som ett komplement till mer traditionella modellberäkningar såsom t.ex. med gaussmodellen. CFD-modellering utförs av SLB-analys med modellen MISKAM.

I alla spridningsmodeller baseras beräkningarna på meteorologiska data som genererats av en diagnostisk vindmodell. Indata till vindmodellen är meteorologiska mätningar i ett antal punkter. Den gaussiska modellen används främst för scenarioräkningar i samband med miljö- och hälsokonsekvensutredningar av olika slag. Spridningsberäkningarna valideras löpande mot uppmätta data. Den största osäkerheten utgörs ofta av kvaliteten på indata, främst emissionsdata.

I genomsnitt genomför SLB-analys 15-30 uppdrag på begäran av medlemmar i förbundet. Främst handlar det om att utreda effekterna på luftkvaliteten på bostadsexploatering och infrastrukturprojekt. Medlemmar erhåller 30 % lägre timtaxa än icke medlemmar. Nu utökas förbundet och därmed kommer förmodligen antal utredningsuppdrag att utökas. Nya medlemmar kan dock inte beställa utredningsuppdrag under 2021 då emissionsdatabaser och modellsystem byggs upp. För att möta ökad efterfrågan då förbundet växer anställer SLB-analys mer personal. Medlemmarna i förbundet har alltid högsta prioritet för SLB-analys.

Tillägsprogram

Styrelsen förväntas besluta om ett tillägsprogram för år 2022. Det är under diskussion att skapa en E-utbildning i hur emissionsdatabasen ska uppdateras. En digital utbildning skapar stor flexibilitet och är ett användarvänligt alternativ för kommunerna när de ska uppdatera emissionsdatabasen.